

Podpora ustavni presoji 42. člena ZIUZEOP-A: Nesprejemljivost spreminjanja pogojev za pridobitev integralnega gradbenega dovoljenja za objekte, ki imajo večje vplive na okolje brez strokovne in javne razprave

Vlada je s ciljem omilitve posledic epidemije COVID-19 z ukrepi na večih resorjih sprejela Zakon o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (Uradni list RS, št. 49/20; v nadaljevanju ZIUZEOP). Tega nadaljno dopolnjuje z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (Uradni list RS, št.61/20; v nadaljevanju ZIUZEOP-A), v katerem so v 42. členu navedene dopolnitve ZIUZEOP, ki posegajo v gradbeni zakon in predpise s področja varstva okolja ter ohranjanja narave. Kljub dejstvu, da je to interventna zakonodaja, jo je potrebno sprejemati v skladu s temeljnimi ustavnimi načeli pravne države, katera v tem primeru niso upoštevana. Poleg navedenega pa so dopolnitve neprimerno umeščene zunaj naravovarstvene in gradbene zakonodaje, kar lahko poveča nepreglednost postopkov in še poveča tveganje za prenizko zastopanost deležnikov.

V sklopu 42. člena ZIUZEOP-A vlada dopolnjuje ZIUZEOP s členu 100.b – 100.h, zajetimi v poglavje »23.A Gradnja objektov«, ki so strokovno sporni in vsebinsko neustrezni, saj v paket nujnih interventnih ukrepov proti posledicam COVID-19 umeščajo spremembe, ki ne naslavljajo problematike omilitev posledic epidemije – namreč zreducirajo popolnost zahteve za izdajo gradbenega dovoljenja (člen 100.b), omejujejo možnost podajanja negativnega mnenja (100.c), postavljajo pod vprašaj enakopravnost javne koristi ohranjanja narave nad drugo javno koristjo, saj bi se postopek prevlade nad javno koristjo ohranjanja narave izvedel znotraj integralnega postopka za pridobitev gradbenega dovoljenja (100.č), izločajo stranske udeležence v postopku izdaje okoljevarstvenega soglasja (100.d), omogočajo gradnjo tudi brez pravnomočnega gradbenega dovoljenja (100.e) ter onemogočajo sodelovanje večine NVO in društev z javnim interesom varovanja okolja v postopkih pridobitve integralnega gradbenega dovoljenja z zahtevami, katerih slovenska zakonodaja ne ureja.

Pogoje, določene v členu 100.f lahko izpolnjuje le 8 nevladnih organizacij izmed številnih v RS, kljub dolgoletnem delovanju na visokem strokovnem nivoju. Poleg DKAS izpolnjujejo pogoje še Slovensko društvo za zaščito voda, Planinska zveza, Lovska zveza, Jamarska zveza, Alpe Adria Green, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic ter Ribiška zveza.

Tovrstne spremembe zakonodaje za urejanje prostora in varstvo okolja pomenijo nevarno nižanje standardov varstva okolja ter spreminjanje kulture sodelovanja javnosti v procesih urejanja prostora po hitrem postopku brez posvetovanja z javnostjo in stroko, kar je okoljsko nesprejemljivo in strokovno neustrezno. V naslednjih dveh letih bi se s tovrstnimi spremembami gradbene zakonodaje okoljsko sporni projekti lahko izvajali brez zadostnega oziroma ustreznega nadzora javnosti ter brez strokovne razprave nad zakonitostjo in okoljevarstveno ustreznostjo projektov, kar ni v skladu tako z Aarhuško konvencijo kot tudi nekaterimi členu Ustave RS, kot je 8. člen, ki določa

neposredno uporabo ratificiranih konvencij, 22. člen, ki določa enako varstvo pravic, ter 153. člen, ki določa usklajenost pravnih aktov.

Organizirana civilna in strokovna družba v sistemu urejanja prostora in varstva okolja predstavlja edino varovalo pred zlorabami sistema v škodo kakovosti prostora in okolja kot javnega dobrega. Zaskrbljujoče je dejstvo, da lahko v javnem interesu urejanja prostora NVO formalno sodelujemo le od leta 2017 kljub dolgoletni strokovni kompetentnosti in javni koristnosti. Ne glede na naravo izkušenj z NVO v postopkih sprejemanja gradbenih dovoljenj je izkoriščanje trenutnih razmer za omejevanje sodelovanja NVO v tovrstnih postopkih neustrezno, nestrokovno ter predstavlja odmik od demokratične družbe s pravico do javnega in strokovnega diskurza v postopkih urejanja prostora in varstva okolja. Poleg tega omenjeno predstavlja tudi nevarnost za prevlado zasebnih interesov nad javnim interesom varstva okolja.

Stroka pričakuje, da Ministrstvo za okolje in prostor deluje v skladu s svojim poslanstvom. Dejstvo, da je potrebno med razvojem in varstvom poiskati ravnovesje, v največji meri podpiramo, vendar nikakor ne s poseganjem v zakonodajo brez ustrezne podlage pod krinko nujnosti ter z omejevanjem NVO kot ene ključnih varoval okolja. Poteza vlade, predvsem pa resornega ministra ni sprejemljiva in je v nasprotju s prizadevanji vzdržnega urejanja prostora in varstva okolja v celostnem pomenu. Pričakujemo, da Ministrstvo dejansko odraža svoje pristojnosti, torej skrbi za kakovosten razvoj prostora in varstvo okolja v največjem možnem obsegu in skrbi za strokovno ustreznost ter okoljsko sprejemljivost prostorskega razvoja v državi.

Zato podpiramo ustavno presojo 42. člena ZIUZEOP-A.

UO DKAS

Zanj Barbara Kostanjšek, predsednica